

*Пермякова Рада Николаевна,
музыкальный руководитель с высшей категорией,
МБДОУ Техтюрский центр развития ребенка – детский сад «Мичил»
МР «Мегино-Кангаласский улус»*

ТЕМА: «ТҮИА КЫЫЛА - ЭҺЭ»

Сыала-соруга: Кыылар эйгэлэрин билиһиннэри, тас көрүнгүн быһаары, ааттаталааһын. Саха сириҥ тыатыгар араас, элбэх кыылар олоһолор диэн өйдөбүлү биэри.

1. Музыканы истэн сөп тубэһиннэрэн, майгыннатын, үтүктэн, хамсаналларын сайыннары, музыка характерын быһаары.
2. Ырыа матыбын сөпкө тутуһан, тэнгэ ыллыыларын үөрэти.
3. Бэлэм кырыллыбыт геометриккэй фигуралары (кыра, улахан төгүрүктэри уонна ньолбоһордору) туһанан сыһыаран эһэни онороллорун ситиһи.

Туттулар тэриллэр: карточкалар (кыһыл, күөх, халлаан күөх, аранас), геометрической фигуралар (төгүрүктэр, ньолбоһордор), хартыыналар, уруһуйдар, музыкальной центр, кассеталар, шапочкалар, проектор.

Дьарык хаамыта:

(Музыка добуһуолунан оһолоор музыкальной заалаба маршрутан киирэллэр)

Салайааччы: Үтүө күнүнэн оһолоор! Мин эһигини кытта ыллы, оонһуу кэллим.

Музыкальной-ритмической хамсаныылар:

Салайааччы: оһолоор, чыычаахтар буоламмыт атаһыт төбөтүгэр хаамабыт онтон эһэ буолан – атаһыт тилэһэр; куобахтар курдук икки атаһытыгар ойуоккалыыбыт, сур бөрө курдук сүүрэбит, албын саһыл буолан тобукпутун үөһэ тардан хаамабыт.

(Куругка туран музыкальной хамсаныылары онороллор, олоһосторго баран олоһолор)

Музыканы истии: «Эһэчээннэр» муз. М. Красев

Салайааччы: Оһолоор, тыа кыыларын билэбит дуо?

Оһолоор: билэбит.

Салайааччы: ааттаталаан эрэ.

Оһолоор: куобах, саһыл, бөрө, эһэ ...

Салайааччы: маладьыастар, элбэх тыа кыылларын билэр эбиккит. Оҕолоор, куобах хайдаҕый?

(Оҕолор эппиэттиллэр)

Салайааччы: уһун кулгаахтаах, кылгас кутуруктаах, сайын сиэрэй кыһын манан буолар. Онтон эһэ хайдаҕый?

(Оҕолор эппиэттиллэр)

Салайааччы: эһэ аар тайҕа баараҕай кыыла, быһыыта-таһаата мөдөөт бөлтөҕөр көрөннээх, хойуу борон түүлээх, сайын сугунунан, отонунан, балыгынан аһыыр, сыа мунньунар кыһынын арҕахха утуйар. Бу ааттатаалабыт тыа кыыллара биһиги сахабыт сиригэр эмиэ бааллар. Ол иһин тыаҕа ийэлэргитин, аҕаларгытын кытта сэрэхтээхтик сылдыяхтааххыт.

Таабырынна таайын эрэ, «Сир анныгар итии болгуо сытар үһү»

(Оҕолор таайаллар)

Салайааччы: Саамай сөп, эһэ. Биһиги «Эһэчээннэр» диэн музыкальнай айымньыны истиэхпит.

Эһэчээннэр диэн кимнээхтхрий?

(Оҕолор эппиэттиллэр)

Салайааччы: эһэ оҕолоро. Билигин композитор М.Красев «Эһэчээннэр» диэн музыкальнай айымньынытын истэ олорон толкуйдаан, хайдах характердаах эһэ оҕолорун музыкатыгар ойуулаабыт эбитий.

(Оҕолор истэллэр, толкуйдуулар)

Салайааччы: дьэ эрэ, хайдах характердаах эһэчээннэри музыкатыгар айан ойуулаабыт, эһэ оҕолоро хайдахтарый?

(Оҕолор эппиэттиллэр)

Салайааччы: маладьыастар, кыра оҕолор курдук мэниктэр, көрдөөхтөр, хорсуннар. Аны музыкатын характерын быһаарыаххайын. Көрүн эрэ, биһиэхэ аранас дьүһүн - сырдык, бэһиэлэй, үөрүүлээх характеры, настроенияны, майгыны көрдөрөр. Онтон кыһыл - түргэн, өрө көтөҕүүлээх, күүстээх музыканы биэрэр. Халлаан күөх - бытаан, хомолтолоох, санаарҕабыллаах музыканы ойуулуур.

(Оҕолор көрөллөр)

Салайааччы: бу музыканы ханнык өнүгөн көрдөрөбүт?

(Оҕолор көрдөрөллөр)

Салайааччы: саамай соп, аранас өңүнэн. Билигин биһиги «Эһэчээннэр» диэн музыкабытыгар эһэ оҕолоро буолан хамсанан оонньоохпут.

(Оҕолор эһэ ойуулаах шапочкалары кэтэллэр, оонньоуулар маакка унга-ханас ойбоосторунан кувырок онороллор).

Салайааччы: маладьыастар.

• **Ырыа:** «Эһэ»

Салайааччы: ким эрэ тонсуйар. Көрөн эрэ, ким ыалдьытты кэллэй? (Эһэ оонньоуура ыалдьытты кэлэр).

Оҕолор: эһэ

Салайааччы: бу эһэ тугай?

Оҕолор: эһэ оонньоуура

Салайааччы: биһиэхэ эһэ оонньоуура хантан кэлэрий, кимнээх аҕалалларый?

(Оҕолор эппиэттиллэр).

Салайааччы: төрөппүттэргит маҕаһынтан атыылаһан аҕалаллар. Билигин биһиги ыалдьыппытыгар «Эһэ» туһунан ырыа ыллыахпыт. Ыллыахпыт иннинэ куоласпыт аһаахха:

- ha-ha-ha;
- M-m-m;
- Я ша-га-ю вверх, я ша-га-ю вниз («Лесенка»)

Салайааччы: бу эрчиллиилэр биһиги доруобуйабытыгар туһалаахтар. Ырыа мелодиятын, тылын хайдах ылланарын истин эрэ.

(истэллэр, оҕолор эһэ оонньоуурун ылаллар. Тутан олорон ыллыылар).

Салайааччы: эһэ оонньоуура наһаа үөрдэ, бэйэтин туһунан ырыаны истэн. Аны кинини кытта оонньоубун. Бу ханнык геометрической фигураларый?

(Оҕолор этэллэр)

Салайааччы: геометрической фигураларынан эһэ оноро оонньоубун

(Музыка тыаһыыр оҕолор оноро оонньоуулар).

Салайааччы: маладьыастар, мин эһигини кытта оонньоон, ыллаан астынным, кытгыбыккытыгар махтанабын, аныгыс көрсүөххэ дылы.

(музыканын тармаан тахсаллар).

